

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ЗВАНИЧНИ ЛИСТ ОПШТИНЕ БЕОГРАДСКЕ

ГОД. XIV.

НЕДЕЉА 25. ФЕБРУАРА 1896.

БРОЈ 9.

ИЗЛАЗЕ НЕДЕЉНО ЈЕДАН-ПУТ

ЦЕНА ЈЕ ОГЛАСИМА 6 ПАРА ДИНАРСКИХ ОД ВРСТЕ

Ц е н а :

За Србију на годину	6	ДИНАРА
на пола године	3	"
За стране земље на годину	9	"

ПРЕТПЛАТУ ВАЉА СЛАТИ УПУТНИЦОМ НА ОПШТИНСКИ СУД
А СВЕ КОРЕСПОНДЕНЦИЈЕ НА УРЕДНИКА

РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ. — НЕПЛАЋЕНА ПИСМА НЕ ПРИМАЈУ СЕ

О Б Ј А В А

На основу решења одбора општинског од 13. фебруара 1896. год. КЊБр. 84. суд општински

објављује :

Сваки касапин или трговац, који има зрелих дебелих свиња, па жели да их покоље на општинској кланици и да маст или месо на страну извезе, има се за то пријавити суду општинском, који ће помоћу нарочите комисије овај рад и извоз производа контролисати.

За ону количину масти или меса, што дотични буде извезао, општина ће вратити суму наплаћену за касапску аренду, но и то само под погодбом, ако је та маст чиста и добра, што ће се тако исто комисијски констатовати.

Ко се не буде придржавао прописа и наредба суда у овоме послу, или ко буде покушао да нечисту и рђаву маст извезе, неће се овом повластицом моћи користити.

Од суда општине београдске, 16. фебр. 1896. год. АБр. 1263.

О Б Ј А В А

Управа београдског водовода у вези своје објаве од 1-вог овог месеца ВБр. 400 извештава овдашње грађанство, да је комисија, која је одређена од стране Управе водовода прегледала алате и остале потребе за инсталисање водовода по овдашњим зградама и нашла да за сада имају потребне справе и алате за инсталисање водовода ова лица :

1. Софроније Јовановић и брат,
2. Ђорђе Наслас,
3. Ганц и комп., и
4. Стеван Голубовић, инсталатери за осветлење и водовод.
5. Емил Вајман,
6. Павле Павловић,
7. Антон Матош,
8. Петар Палић,
9. Антон Соукуп,
10. Петар Петровић,
11. Игњат Рудолф,
12. Јосиф Кунић,
13. Михаило Илић,
14. Коста Зекавица, и

15. Михаило Михаиловић, бравари оvd. и
17. Вилхелм Баганц оvd.

Сва ова лица примила су од Управе водовода данас овлашћења — легитимационе карте — за исте радове. По овакова овлашћења даваће управа водовода и у будуће само онима мајсторима, за које одређена комисија нађе да имају довољно спреме и потребан алат за инсталацију водовода, — а сва уверења која су за ове радове раније издата појединим инсталатерима од стране управе водовода, овим се потиру и више не вреде.

Према овоме обраћа се пажња пошт. грађанству да убудуће инсталацију водовода по својим зградама поверавају само горе-именованим лицима, која су легитимирани карте добила. Све последице које би потекле отуда што су ненадлежна лица инсталацију вршила нека сопственици зграда сами себи припишу.

Од Управе Водовода Општине града Београда 20. фебруара 1896. год. ВБр. 667 у Београду.

СРПСКИ УСТАНИЦИ ПРОТИВУ ТУРАКА

У ВЕЗИ

СА НАРОДНИМ СЕОБАМА У ТУЉИНУ

од 1459 — 1814. год.

ИСТОРИЈСКА РАСПРАВА

У ДВА ДЕЛА

НАПИСАЛИ

Р. АГАТОНОВИЋ И П. М. СПАСИЋ.

(Академијски Савет Вел. Школе наредио првом издоданском издавањем општ. Београдске).

(НАСТАВАК)

Чим се мало утврди, он изненада убије Кара-Сманла, старешину јаничарског, који се беше јако осилио, па га не слушахше и чињаше зла и Србима и Турцима. Кад за ово дознаду јаничари разбегну се, а највећи део оде Пазванцији, који их као царски одметник радо прими,⁽¹⁾ и њихову ствар узме за своју. Због овог поступка, а и због правичног поступања са Србима, Хаџи-Мустафа буде прозвап „српском мајком.“ Прота М. Ненадовић вели, да је народ био у најбољем спокојству, цркве и манастири почну се оправљати и изнова

дизати, плативши за дозволу 500 гроша.⁽¹⁾ Земља процвета и сточарством се обогати — поглавито свињама. Трговина је била слободна! ко шта има, коме хоће и пошто може прода. А од извоза стокe у Аустрију падало је на годину 1 300 000 форината⁽²⁾ што је знак знатног благостања. А један савременик умесно вели: За ово време смо живели управо врло добро: што је царско плаћало се, па смо после били мирни.⁽³⁾

У Турској крајем XVIII века дешавају се појаве, које су доказ унутарње слабости њене, и које су се тако развијале, да су на крају крајева допринеле да наши стари постигну оно, што је под Кара-Ђорђем и извршено. Поједине паше у удаљеним провинцијама простране царевине, отказивале су султану сваку послушност и држале су се потпуно самостално у својим областима, одакле су тежиле да и околне области себи потчине. Да то постигну они су ратовали на своју руку, независно од султана. Та независност ишла

је тако далеко, да су који пут и самом Цариграду загрозили. У провинцији својој чак су и новце издавали као нпр. Пазваноглу. Силне паше у Београду, Акри, Видину, Јањини и т. д. одрекоше послушност султану и радише сваки на своју руку, како би своје области што више увећали. Изгледаше, као да је Турска у добу феудализма — јер се многе паше прогласише за независне — а турско царство да је распарчано на поједине пашалуке. Но било је нечега, што га је сачувало од распада. Ранке вели, да је то био углед династије, која је трајала од памтивека и с којом се, од како се памти, није могао нико надметати; јединство црквене и светске снаге која је сва стајала у једној руци.⁽¹⁾ Али понајвише то, што нису смели да дирају у јединство царевине, јер као да су знали, да чим отпадну од државе, неће бити у стању, да своје релативно мале државе бране од напада суседних хришћанских држава.⁽²⁾ А и порта је гледала да попуштањем како тако задобије или умири бунтовнике. Од како је ослабео зашт у

(1) На истом месту, стр. 18.

(2) Ранке Л. (Ср. Нов.) Срби и Турци у XIX в. стр. 68.

(3) Споменик XIV. срп. краљ. акад. стр. 7.

(1) Срби и Турци, у XIX в. стр. 55.

(2) Kalay B. Gesch. d. Serb. B. I. S. 298.

(1) М. Ненадовић. Мемоари, стр. 17.

РАД ОПШТИНСКОГ ОДБОРА

ВАНРЕДНИ САСТАНАК
12. фебруара 1896.

Председавао је председник г. Михаило М. Божићевић, присуствовао члан суда г. Мич. П. Живадиновић, одборника били: г.г. Сава М. Цевајровић, Др. Марко Николић Јарослав Безуха, Љуб. Марковић, Михаило Михаиловић, М. Штрбић, Стеван П. Поповић, Дим. Милојевић, С. Ђ. Јорговић, Влад. М. Ђорђевић, Ђорђе Димитријевић, Сава Петровић, Никола Бошковић, Дамњан Стојковић, Дим. Гавриловић.

I.

Прочитан је записник одборских одлука седнице држане 8. фебруара 1896. год. и примљен је без измена.

II.

По прочитању акта управе вар. Београда и њених одељака АБр. 1085 и 1149, којима се траже уверења о владању и имовном стању извесних лица, одбор је изјавио,

да су му непознати Василија жена Живка Ђорђевића циганина и Филип Дуплер кројач.

III.

Председник износи одбору на решење молбу Николе Тасића АБр. 1136, да се ослободи плаћања аренде месарске на ону количину масти, што ће је на страну извести; и писмен предлог одборника г. Николе Бошковића да се предлози појединих одборника подносе у почетку одборске седнице а не при свршетку, како је то до сада бивало.

Одбор је одлучио,

да се обе ове ствари одложе до прве седнице за овом.

IV.

Председник извештава одбор, да је повереништво изабрало у седници одборској од 30. дец. 1895. АБр. 7699. прегледало од суда спремљени пројект буџета за 1896. год. и подноси о своме раду извештај заједно са нацртом буџета.

По прочитању тога извештаја АБр. 1130 одбор је решио,

да се извештај буџетског повереништва са предложеним изменама у саставу бу-

џета и са начелима, по којима је овогodiшњи буџет састављен у свему прими е тим, да се претрес појединих позиција прихода и расхода отпочне у првој седници за овом.

Напомена. Овом приликом прочитане су позиције прихода целог буџета општинског.

ИЗВЕШТАЈ

РАДУ ОПШТИНСКОГ ХЕМИЧАРА

за
1895-ту годину

од
Д-ра Александра Зега

(Наставак)

Млеко.

Млеко је најсавршеније раније средство, оно је једино које без икаквог додатка, може човека да одрани. Доказ су наша деца која прву годину искључиво од млека живе, а има и целе народности које се само млеком ране. Сем тога што је најсавршеније од наших ранијих средстава оно се још и тиме одликује да стомак не дражи. Услед тога она је за многе болеснике а нарочито за оне који од стомака пате једино средство да се при снази одрже. Како сам за ову годину свега само 9 проба млека ради хемијског прегледа примио и то 7 проба званично а две сам аналисао бирајући млеко за одрану мог детета, то наводим овде резултате тих анализа. Првих седам проба званично су послате државној хемијској лабораторији.

проба	примио	спец. тежина	маст	сув остатак	од кога
I	20 I	1.0263	3,19%	11,79%	кварт палилуеки
II	"	1.0240	2,55%	8,94%	" "
III	"	1.0320	3,10%	12,54%	" "
IV	"	1.0285	2,78%	11,43%	" дорћолеки
V	30 I	1.0295	3,62%	12,13%	D. A. Zege
VI	"	1.0301	3,84%	12,82%	" "
VII	21 II	1.0366	2,54%	11,85%	кварт палилул кх
VIII	10 III	1.0305	4,18%	12,58%	" "
IX	2 IX	1.0318	1,66%	11,28%	" дорћолеки

Пробе I, II IV VII и IX фалзификати су.

Како се из ових анализа види одређивао сам специфичну тежину: Лагендензиметром или пикнометром. Сув остатак: (Метода Шулиц) 0.3 до 0.5 гр. млека.

се у њихов списак. На подстрекавање ових Пазван-оглу чешће је ударао на београдски пашалук. То примора Хади-Мустафу да увећа порезу. Ал. Ненадовић, И. Бирчанин и други кнезови замоле пашу да не повећава порезу, већ да узме Србе у војску — то и би. У почетку продре Пазван-оглова војска до Београда и опседне га разбивши Турке и Србе — међу овима је био и Кара-Ђорђе — које је предводио *Станко Харамбашкић*. Али кад дођу у помоћ Хади-Мустафи 1800 Срба под Алексом Ненадовићем, Х.-Мустафа испадне из града те разбије Пазван-оглову војску и отера је у Видин. Исто тако победе једно одељење Видинлија на Ђуприји. Ту су Срби још једном опробали и то добро своју снагу противу Турака, што је од особита значаја по свест народну, јер увидете да се Турци могу победити, а то је много значило по будућност српску.

Султан Селим III да би се опростио тако силна бунтовника и противника својих рефорама слао је чешће војску на Пазван-оглу. Али је најзнатнији поход Капудан-паше Хусејина са 120 000⁽¹⁾ људи,

(1) Kalay B. Gesch. d. Serb. B. I. S. 308-309.

Измере се на аналитичним теразијама тачно. Затим се сасуше на малом пламену до сува и пошто се у еквиваленту разлади, остатак измери. Операција врши се у платинској шољици или закљонцу од платинске тегле.

У једну порцуланску шољицу у којој има исејаног чистог песка (од прилике 10 гр.) измери се 15—20 гр. млека. (заједно с песком измери се једна мала стаклена шпика). Млеко се на парном купатилу до сува испари. При крају ваља са шпиком пажљиво мешати да се не би поједина зрна на зидовима шољице залепила, већ да се после сушења цела садржина лако, квантитативно из шоље извадити може. Пошто је на парном купатилу највећи део воде из млека испарио, суши се још 4 сахата у сушаоници која се кључаном водом греје (Wassertrockenschrank) и сув остатак измери.

Маст: Овај сув остатак пренесе се квантитативно у Соколетов апарат за екстракцију. Екстрахира се Етаром 3—4 сахата, етар се испари, маст у парној сушаоници сасуши и измери. [Метода Соколет ареометриски] 200 есм. млека измере се једном пипетом у једну нарочиту коничну флашу, дода се 10 есм. раствора калихидрата (спец. теж. 1.27) и 60 есм. етара који је водом био мућкан, дакле садржава мало воде. Флаша се сваки 2—3 минута мућка, и остави. после извесног времена одваја се етерични раствор масти. Ако то одвајање не иде лако, оно се помаже центрифугом. Пошто се етерични раствор масти одвојио, пумпа се у једну стаклену цев и мери се нарочитим ареометром спец. тежина код 17.5 С. Из спец. тежине чита се по нарочито израчунатим таблицама директно проценти масти.

Да би се односно кавоће млека београдском грађанству, а нарочито сиромашном сталезу могућност дала да што боље и чистије млеко добија требало би по мом мишљењу пре свега скинути сасвим или бар спустити на најмање могућу меру општинску трошарину, која се на млеко наплаћује. Који мало боље ствар ову размисли мора увидети да је са данашњом ценом ране за стоку а са трошарином од 5 п. д. од 1-ог литра млека, искључена могућност да се у Београду за 20 п. д. може чисто млеко добити.

Тај приход којег општина од трошарине млека има, да се у неколико надокнадити рационалном контролом продаје млека, а на послетку и да га

турској војсци, после завршених ратова, војници се нису враћали кућама; већ су у мањим четама крстарили кроз провинције харајући, пљачкајући, или су ступали у службу каквог бунтовног паше. По свршетку Кочине крајине велика маса ових бескућника сваке врсте намножи се и Бугарској и у Румелији. Они су познати под именом *крцалија*. У њихове редове ишли су сви они, који су хтели да живе раскалашно на рачун јадне раје, ништа не радећи, до гулећи и пљачкајући околину, у којој се обрету.

Један од многих бунтовника јесте и *Пазван-оглу* потомак једне помухамедањене хришћанске породице из Босне. Дед му се одликовао у рату, но једном га ухвати непријатељи и натакну на ражањ. Отац му за одликовања у рату добије спахилук близу Видина. Пазван-оглу за одликовање у Кочиној крајини доби очев спахилук. Но незадовољан тиме у брзо од крцалија скупи велику чету, па се дочепавидина и околине. На глас да добро плаћа, поврвему многи бескућници, те у скоро имађаше војску на 80 000. Кад Хади-Мустафа протера јаничаре, он их прими и упише

који у априлу 1798. опседне Видин. Пазван-оглу одбере 12 000 добрих ратника, па утврдивши Видин, дочека Хусејина. Узалудни напади и болештине десеткују Хусејинову војску, а мито Пазван-оглово изазва рђаве последице. Знајући све то, он испадне из Видина са одмореном војском и потуче тако Хусејина, да се овај једва спасе, оставивши силан пртљак. Порта немајући нове војске, а заплетена с догађајима у Египту, попусти жељи Пазван-огловој и пошаље му знаке шашиног достојанства. Овај од сад управи испадне на Влашку. Да би се ослободио београдских јаничара изради им повратак у београдски пашалук да мирно живе; они се удворе Мустафи, те им да и службе.

Хади-Мустафа-паша пазио је на сваки покрет јаничара и увек их је казнио за иступе. А кад поби неке крцалије из Шапца који су правили насиља и Косту Ригу, који је био у вези са Пазван-оглом и желео подићи Грке на оружје — у чему га ухвати Тесаревци и издаду — јаничари омрзну на њ и вребали су само згодну прилику, па да му се овете. Неки од њих

и нема, не сме се изгубити из вида, да тај приход у неколико и наша деца својим здрављем плаћају..

Каква се контрола над млеком, сада у Београду врши не знам, ну од како ја општину београдску служим, та контрола није никад ваљала. Док сам ја као заступник општинског хемичара Вароши Цириха, сваке среде и суботе по 10—12 анализа млека имао да извршим, то сам сада као хемичар београдске општине за целу годину дана само 7 проба млека за анализу добио. Молим одбор да и овој ствари пажњу поклони, а ја сам готов да израдим пројект за контролу млека

Масло (Бутер).

Масло или Бутер је маст која се у млеку у облику малих куглица налази. При стању дижу се те мале масне куглице, пошто су специфично лакше на површину и стварају кајмак или (Rahm) милерам. Кајмак се екида с млека, извесним мућкањем и луњањем одваја се чиста млечна маст у виду компактне масе. Та маса испере се у мање или веће форме или лебове, угњечи и као масло или бутер продаје. У великим и рационалним музарама служи центрифуга за добијање бутера.

Вештачки бутер или Олеомаргарин или Маргаринбутер добија се из лоја (говећег, овчег а и из свињске масти) тако, да се лој или маст сасвим истопи, затим остави се да се у неколико стврдне па се одмах кроз платнене мараме филтрише и пресује. Тристеарин одваја се као чврста бела маса. Трипалмитин и триолеин (обично „Олеомаргарин“ названи) пролазе кроз платно као житкаста полутечна маса. Ова маса млеком измешана и бутерована даје вештачки бутер. При анализи бутера одређивао сам поглавито Раухертов број т. ј. количину лако испарљивих масних киселина. Пошто сам добио Рефрактометар од цаиса, то сам сваку пробу дрво рефрактометром прегледао и само сумњиве даље аналисао..

За ову годину примио сам 76 проба бутера на преглед. Од ових били су свега три пробе фалзификоване, и то измешане лојем или машћу.

У опште нам је бутер врло слабог квалитета, сама израда бутера врло се немарљиво врши. Тако на пр. садржава наш бутер размерно врло много казеина, много сурутке, и услед тога нема онај пријатан укус који је за бутер карактери-

стичан, већ више личи по укусу на неку смесу бутера, лојем или неком другом машћу.

Ако ми мој рад дозволи или ми општина једног помоћника даде, ја ћу цео низ подпуних анализа нашег бутера извршити, како би се једном, норме за наш бутер могле поставити те да се према њима оцена бутера врши.

Сир.

Како ми у току ове године ни једна проба сира није била предата на испитивање, то сам изабрао качкаваљ, да га на основу хемијске анализе, односно квалитета оцинем. Господин Милан Баић кандидат хемије, који се о распусту овде бавио, био је тако добар, да самном заједно тај рад изврши. Рад овај публикован је у Chemiker Zeitung број од 1895 год.

Качкаваљ.

Важност, коју наш качкаваљ има као животна намирница и као привредни производ с једне стране, а факт је да ми велики део наших домаћих производа, односно каквоће готово и не познајемо, побудило ме је да овај рад извршим.

У Србији се производи качкаваљ на неколико места: Пирот, Врање (Сурдулица) Копоник, Јастребац и т. д. Како се качкаваљ из првог места највише троши а како су и они из других места овде врло слични, то смо највише и испитивали пиротски качкаваљ.

Колико смо се могли извести, качкаваљ се гради из овчег млека, ну по неки мешају и козије млеко (од овога, веле, качкаваљ је лошији) Сирење бива исто онако као и сирење нашег обичног домаћег сира, т. ј. додавањем „сиршита“ млаком млеку. По свршетку овога процеса, сир се извади на „тезге“ покрије платном и поњавом и стоји неко време да „кисне.“ Проба да је „киснење“ довршено, врши се овако: У тигању загреје се парче сира у кључалој води, па се за тим проба, да ли се сир развучи у конце; ако то буде, сир је добар за даљу прераду. Сир се сала у једном кошу постави у казан у коме кључа вода, потом се извади и добро измеси. Од овог „теста“ секу се парчад која одговарају величини сиревог „леба“, понова се измесе и оставе у калуше. Пошто је сир примио облик калуша опере се сурутком и остави управно да би се сурутка оцедила. Затим се сир соли, и то сосоли се једна страна сира и на овај се метне други сир који се опет сосоли и т. д. За

тим се ређање обрне и соли она страна која није посољена. Ово се понавља неколико пута.

Наш качкаваљ спада у ред масних сирева, богат је азотним материјама (казеин) и услед тога као хранећа намирница заузима једно од првих места у реду наших хранећих ерестава.

	воде	масти	азотних матер.	пепела	шећера	млечног соли
Пирот. Качкаваљ бољи	31.21%	32.24%	26.63%	7.77%	2.15%	4.96%
" " "	32.06	33.96	24.40	5.48	4.10	3.12
" " лошији	37.23	29.51	23.50	5.83	3.98	2.67
" " "	37.01	29.64	21.66	6.51	5.18	3.58
Средња вредност:	34.61	31.71	24.42	6.40	3.86	3.83
Врањски Качкаваљ.	32.69	33.85	24.75	7.12	1.59	4.82
Качкаваљ са Копоник.	36.62	30.58	24.68	7.21	0.81	4.03

Средња вредност из десет анализа разних сорта качкавала:

35,72% воде, 31,00% масти, 24,24% азотних материја, 6,28% пепела, 2,74% млечног шећера и т. д. 4,01% соли, 0,771% фосфорне киселине 0,902% креча, 0,082% магнезије, 0,142%, калиоксида.

Кајмак.

Као што сам качкаваљ аналисао, исто тако одпочео сам и кајмак да испитијем. Како је ужицки кајмак на гласу као најбољи то сам и нарочито на њега и обратио пажњу. Овај рад још нисам довршио и овде ћу само оне анализе навести, које сам до 1-ог Јануара ове године извршио.

Разуме се да се не могу упуштати у оцену кајмака, све док не довршим овај рад

порекао	воде	масти	азотних матер.	пепела	соли	млечног шећера
Ужице . . .	29,12%	55,65%	6,35%	6,60%	4,17%	2,28%
Ужице . . .	33,88	53,95	6,12	6,15	3,64	1,90%
Непознато	36,03	50,16	8,73	4,34	2,85	0,90%

Од шефа општинског санитета, примио сам у једној шољици мало обичног кајмака који се на млеку био ухватио, а врло је сумњиво изгледао.

Микроскопским прегледом и рефракто-метром констатовано сам да је кајмак од чистог млека и да нема никаквих страних додатака.

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Исцравка. У прошлом броју објавило је Удружење општинских службеника за штедњу, серије и бројеве купљених лозова 2%. У тој објави поткрала се је погрешка у томе, што је назначено, да је

раније су му се били додворили, па преко својих људи пораде, те 1801. год. Пазваноглу понова удари на београдски пашалук. Хаџи-Мустава пошаље му на суерет војску под својим сином Дервиш-бегом. Јаничари, који су пре тога били у Видину, понуде му се, да му у томе рату помогну и пођу за војском, али се од *Болеча* врате, по тајно уђу у варош, и по ранијем договору, заузму је и затворе пашу у град. Овај позове сина назад, а и Србе ваљевске нахије. Али пре но што му стиже син, јаничари продру у град кроз лагум, који им показа неки Цинцарин; изненада нападну на двор пашин и ухвате га жива. Затим га присиле, те нареди сину, да оде с војском Нишу, а Србе да распуети. На скоро затим 15. децембра убију Хаџи-Мустафу, а Порти јаве: како он „није био прави Турчин, него је шуровао с рајом, те сад и нашао оно што је тражио.“ Од кнезова пак изнуде молбу на султана, у којој се туже на Хаџи-Мустафу „глобара и зулумћара“ и да „аге дају и сиротињу помажу,“⁽¹⁾ па замоле за новог пашу. У

самој ствари они су независно управљали београдским пашалуком.⁽¹⁾

Четири вођа јаничарска: Фочић Мемед-ага, Аганлија, Мула-Јусуф и Кучук-Алија разделе међу собом највишу власт и назову се наново *дахијама*.⁽²⁾ Свакоме је допао по један део земље; него они су седели заједно у Београду и одатле су заједно владали — а стари Фочо, отац Мемед-агин, умеђаше увек уталожити распру, која се често међу њима заметала. Новом паши Хасан-аги само су онолико власти оставили, колико су они нашли за добро; они стану одређивати и подизати порезу и остале намете и уведу са свим нову владу.⁽³⁾

Сад настану жалосни дани по Србију. За чим су тако дуго тежили, сад јаничари све задобију. Они постану господари целе

(1) Kalay B. Gesch. d. Serben, B. I. S. 314.—316.

(2) Ово име доводи К. С. Протић (Годишњица XIII, 93) од дџи — име старешине побуњеника. По овоме јаничари прозову се дџи а наш народ крети их са дахије. Француски посланик у Цариграду, Brune овако их карактерише: Les Dajs sont tures espés de chevaliers territoriaux dont les privilèges datent de la conquête, et qui eux même ont souvent inquiété la S (ublime) P (orte) (Споменик II краљ. срп. акад. стр. 5)

(3) Ранке Л. (Новаковић Ст.) Срби и Турци у XIX. веку, стр. 70.

провинције и могли су народ да муче по вољи. До душе дуго су морали да чекају на ову згодну прилику, која сад наста. Годинама уздржаване дивље страсти појаве се сад у већој мери. Самовоља и грамзивост, насиље и пљачкања настану место благе владе Мустафа-паше. Изгледаше, да јаничари пашалук сматрају као пљачку и као да су се надали, да им господство неће бити дуга века, постарају се да задовоље сваку врсту разбојничких појуда.⁽¹⁾ Знајући како их народ мрзи, они важније људе на Порти поткупе, те се с те стране осигурају. По варошима поставе *каба-дахије*, које су вршиле њихову вољу. Ови су имали пратњу од 20—30 оружаних људи, уза се. По селима поставе *субаше*, а по друмовима подигну ханове, ради сигурности против сваке буне. Дахије су преставници врховне власти, а каба-дахије и субаше њихови езекутори. Од многих других да поменемо *Сали-агу* — Рудничког бика — каба-дахију рудничке нахије. Овај с великом пратњом ишао би, од села до села, пљачкао, био, вешао, па би се зауставио код каквог из-

(1) Kalay B. Gesch. d. Serben, B. I. S. 316. и даље.

(1) Пенадовић М. Мемоари, стр. 47.

купљен лоз под сер. 2122 бр. 40. а треба да стоји сер. 3122 бр. 40. Та је серија и број десета на реду у објави. Молимо оне, којих се ова објава тиче, да ову исправку приме к знању.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

У свима књиџарама може се добити нова књига

СА БЕЛОГ ГРАДА

ПРИПОВЕТКЕ ИЗ БЕОГРАДСКОГ ЖИВОТА

Једно добро срце. — Регулација. — Стари јади. — Микина женидба.

Написао Вој. Карапанџић. — Илустровао С. Тителбах.

Цена 1 динар.

Београд — Књиџара В. Валожића.

РАЗНЕ ОПШТИНСКЕ ТАКСЕ

I. Димничарство :

- а) За чишћење димњака (цилиндера) без разлике на спратове 0'20 д.
- б) За незидан шпархерд 0'20 д.
- в) За узидан 0'40 д.

- г) За велики узидан шпархерд у гостионици 0'50 д.
- д) За чишћење димњака од два спрата 0'20 д.
- ђ) За чишћење простог димњака 0'10 д.
- е) За чишћење чункова од 2 и по метра уједно са пећима 0'10 д.
- ж) За чишћење чункова од 2 и по метра уједно са више пећи 0'20 д.
- з) За паљење димњака (цилиндера) без разлике на спратове 0'75 д.

II. Гробарина:

- а) Гроб за децу 7— д.
- б) Гроб за одрасле 12— д.
- в) Мала гробница 555'52 д.
- г) Велика гробница III реда 998'93 д.
- д) Велика гробница II реда 1099'93 д.
- е) Велика гробница I реда 1684'57 д.

III. Пражњење помијара и нужника:

- а) Од кубног метра 7'00 д.
- б) Од акова 0'35 д.

ОПШТИНСКЕ ТАКСЕ ЗА МРТВАЧКА КОЛА

- а) Проста кола са 2 коња 10— д.
- б) Кола са анђелима са 2 коња 18— д.
- в) Стаклена кола са 2 коња 24— д.
- г) Стаклена кола са 4 коња 60— д.

ПУТНИЧКИ САОБРАЋАЈ ВАРОШИ БЕОГРАДА

У седмици од 1. Фебруара 1896. год. до 14. Фебруара 1896. год. допутовало 1187. путника — одпутовало 1001. путника.

Постојбина приспелих путника :															
ПОЛА		Из Србије	Аустро-Угарске	Босне и Херцегов.	Црне-Горе	Грчке	Турске	Бугарске	Румуније	Русије	Германије	Француске	Италије	Осталих Европ. држава	Ван Европе
МУШКИХ	ЖЕНСКИХ														
1094	93	928	167	18	5	1	26	15	3	5	7	—	4	4	5

Занимање путника :											
Тежаци и економи	Зават-лије	Трговци	Индустријалци	Предузетници и интелектуалци	Гостиони-чари	Интелиг. и војска	Ученици	Радењаци и помоћници	Пицари и бозарије	Надничари и слуге	Продетаријат
69	94	518	7	17	19	136	44	88	6	65	—

15. Фебруара 1896. год.

Из статистичног одељења општ. вар. Београда.

БЕОГРАДСКА ПИЈАЦА

ПРЕМЕРЕНО НА ОПШТИНСКОМ КАНТАРУ од 7. Фебруара до 16. Фебруара 1895. г.

КИЛОГРАМА	НАИМЕНОВАЊЕ	ЦЕНА.			
		највећа		најмања	
		дин	пр.	дин	пр.
58491	Арпаџика	28		24	
1070	Брашна кукурузна	13		12	
72370	Брашна пшенична	16	40	15	
11754	Вина црна (од лит.)		70		50
10847	Јабука	25		14	
14859	Јечма	9	50	8	50
23	Кајмака	110		100	
1382	Кожа јагњећих				
	Коре брезове				
39600	Креча	3	60	3	20
12459	Кромпира	8		7	
9512	Кудеље	70		60	
51163	Кукуруза	8		7	50
	Лоја нетопљеног				
587	Лука бела	35		30	
2094	Лука црна	12		10	
1510	Меда	100		80	
90650	Овса	10	50	10	
1497	Ораја	35		30	
9043	Пасуља	24		22	
257	Пекмеза	42		40	
358399	Пшенице	12	10	12	
6845	Ражи	9	40	9	10
11945	Ракије ком. меке "				
73792	Ракије шљ. меке "	40		30	
37599	Свиња дебелих	50		40	
	Свиња средњих				
82100	Сена	5		4	
2503	Сира	75		60	
5870	Сламе	3		2	
568	Сланине ужичке	130		120	
5686	Угљена дрвеног	7		6	
180000	Угљена каменог	3		2	50
300	Шпарге	12		11	50
123634	Шљива сувих	27		26	
2565	Ситнице разне				
3309	Разна воћа				
20352	Меквиња				
4451	Сукна				
30000	Цемента				
28	Веће	30			

вора где би Српске мајке и кћери обезбашавао на очиглед њихових блиских рођака; који их, на своју несрећу, нису смели спасти. Ну далеко би нас одвело набрајање њихових недела.

Најзад увиде дахије, да е оно јаничара што имају не могу да држе Србе у покорности; потраже најамнике и сад полете из Босне и Албаније бескућници, нерадници, пљачкаши и други несрећници. Из таквих људи — који су у пашалук долазили гладни и полу-наги, а на брзо понесу свилу и кадифу и, у блеску злата и сребра, појашу арапске коње — саставе они своју пратњу, да се за сваки случај могу одупрети султану; а поглавито да држе у покорности рају и остале Турке.⁽¹⁾

Ну нису они рђаво поступали само с рајом, тако су они радили и с Турцима: кадијама и муселимима одузму сваку власт,

а спахије притесне. Тога ради неки Асанбег, бив. чиновник Хаџи-Мустафин, отпочне спремати устанак на дахије са спахијама и рајом, па разда и муницију народу, али брат његов дигне прерано буну, и дахије је угуше. Све спахије морадеше из земље побећи, а нечувеним насиљима не беше краја. Горе се почну јако пунити хајдучима. Побегле спахије саветују хришћане, те кнезови написаше султану молбу, коју спахије пошљу и своју јој придруже; па настану, преко својих људи у Цариграду, и сами око тога, да се дахије уклоне. Срби се у тој молби изјадају на многа насиља и неправде дахијске и завршују: „Ако си нам цар, ходи нас опраштај насилника; ако ли нећеш, а ти нам бар подај гласа, да знамо, па да нагнемо у планину, или да скачемо у воду, па да се подавимо.“ Селим III, ма да не беше пријатељ јаничара, а немогући да пошље војску на њих, због важнијих заплета, попрети им: „ако не окрену управљати друкчије, да ће на њих војску послати,

али не турску, већ војску друге вере и народа, те ће им бити, како није било никада ни једном Турчину.“

Овом претњом султан је само погоршао стање Срба, јер дахије увидев, да то не могу бити ни Руси ни Тесаревци повичу; „Тако нам Бога, то он мисли рају“, јер је наумио, да на њих пошље Србе под Дервиш-Бегом. И знајући да им ови могу бити опасни — а Аганлији је био још свеж у памети његов сукоб са Али-бегом сребрничком, ако харача, у коме је учествовао кнез Алекса Ненадовић са 1 200 људи⁽¹⁾ — реше се, да побију све познатије кнезове и виђеније људе из народа, па да поставе нове, који ће уз њих пристати и устанак спречити.

(Наставиће се)

(1) На истом месту, стр. 320.

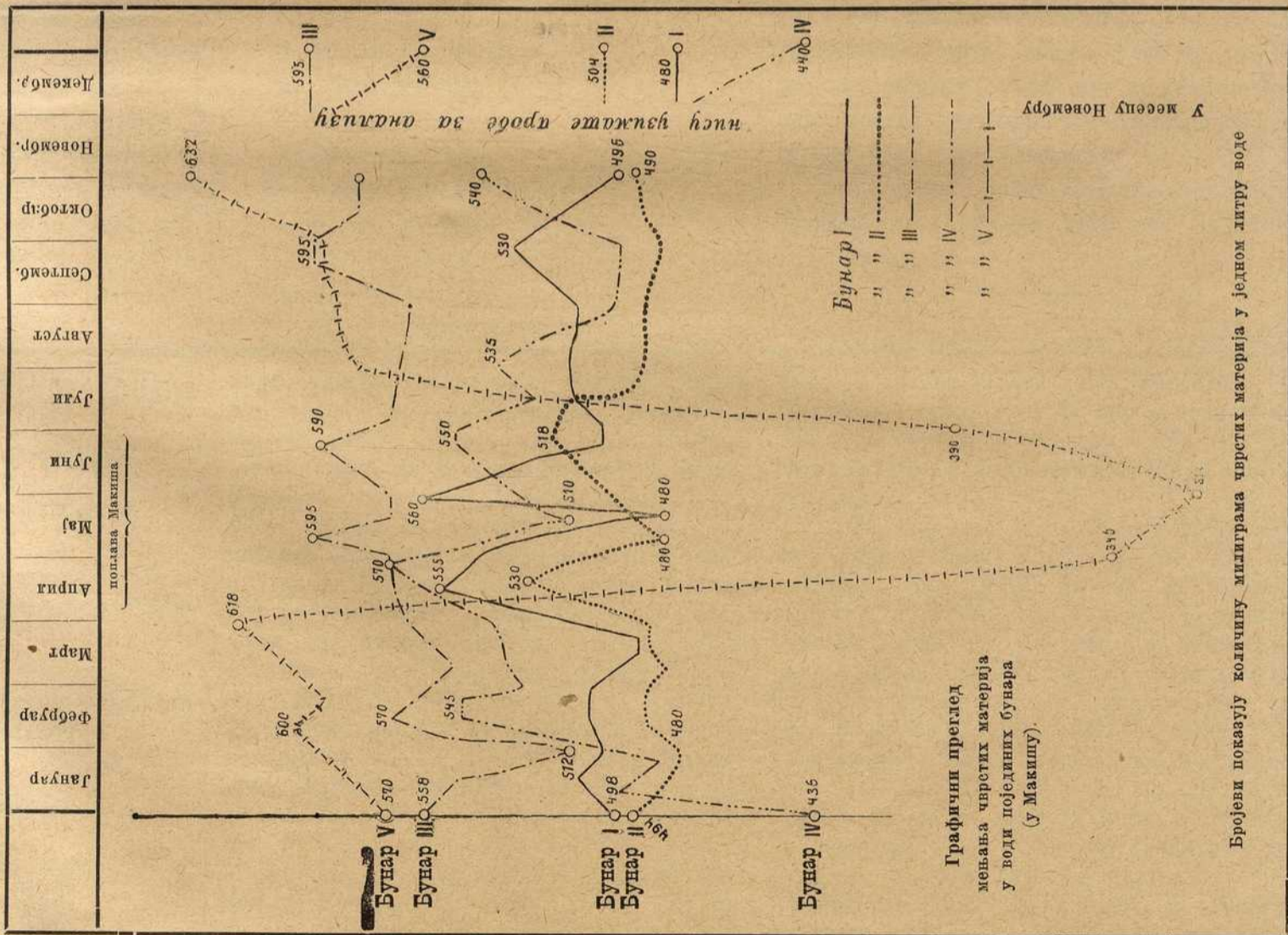
(1) Ненадовић М. Мемоари, стр. 48—51.

ИЗВЕШТАЈ

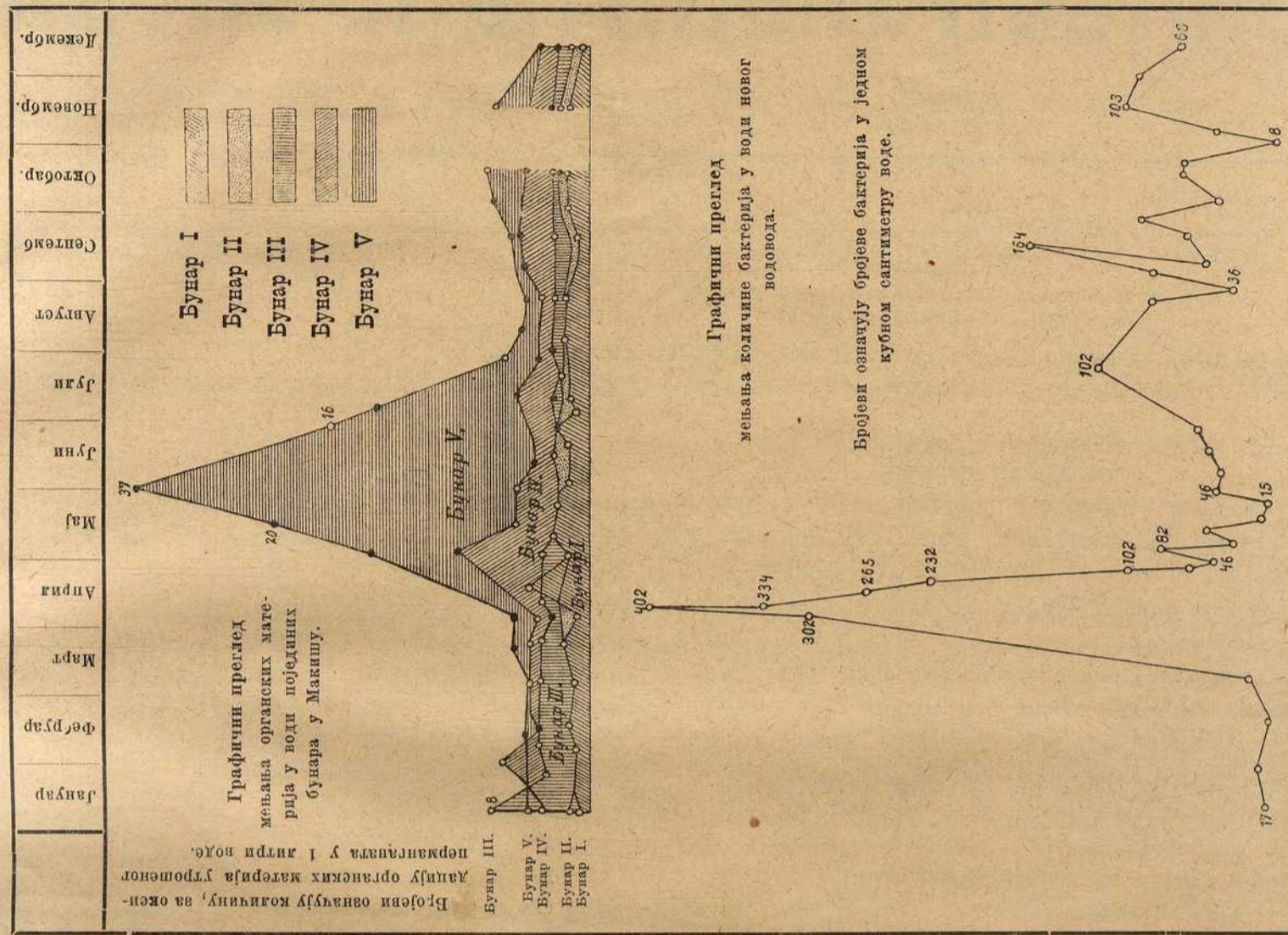
РАДУ ОПШТИНСКОГ ЖЕМИЧАРА
Д-РА АЛЕКСАНДРА ЗЕГЕ

БАКТЕРИОЛОШКА АНАЛИЗА*)

V. Таблица.

VI. Таблица.

*) Види Бр. 7. „Беогр. Општ. Новина.“